

1. Handelingsgericht advies: wat?

1.1. Decreet leerlingenbegeleiding

Het decreet leerlingenbegeleiding operationaliseert een handelingsgericht advies als volgt: “het centrum geeft advies aan de leerling, de ouders of het schoolteam over keuzemogelijkheden en gedragsalternatieven of eventueel bepaalde hulp”

Noot: in het decreet leerlingenbegeleiding komt het woord handelingsgericht advies ook voor in de definitie van handelingsgerichte diagnostiek: een cyclisch zoek- en beslissingsproces van het centrum waarbij informatie over het individu en zijn omgeving wordt verzameld, geïntegreerd en afgewogen met als doel de problemen, de onderwijsnoden of de hulpvragen te objectiveren, te analyseren en te verklaren met het oog op adequate advisering voor het handelen. Voor de analyse wordt gebruikgemaakt van wetenschappelijk verantwoorde methoden, en als die voorhanden zijn, van vastgelegde standaarden. Bij leerlingen met een specifieke onderwijsgerelateerde behoefte wordt een handelingsgericht advies gegeven over ondersteunende maatregelen in onderwijs al of niet geformaliseerd als vermeld in de onderwijsregelgeving. Het proces verloopt volgens een systematische procedure, in samenwerking met de leerlingen, de ouders en de school met aandacht voor positieve kenmerken en met aandacht voor de wisselwerking en wederzijdse beïnvloeding van het individu en de omgeving.

1.2. Referentiekader CLB-kwaliteit

Ook het referentiekader CLB-kwaliteit (RclbK) omschrijft handelingsgericht advies, en dit zowel binnen de cirkel ‘bijdragen tot de ontwikkeling van de lerende’ als binnen de cirkel ‘resultaten en effecten’:

Bijdragen tot de ontwikkeling van de lerende > Het CLB begeleidt lerenden via een vraaggestuurde aanpak > B2: De begeleiding bestaat uit een traject op maat op basis van de kernactiviteiten: onthaal, vraagverheldering, handelingsgericht advies, handelingsgerichte diagnostiek, begeleiding en de draaischijffunctie.

Een leerlinggebonden begeleidingstraject door het CLB start met een eerste contact met de lerende, de ouders, de school of een netwerkpartner waarbij de aanmelding beluisterd wordt. Op basis daarvan kan de CLB-medewerker samen met de lerende, de ouders, de school of de netwerkpartner de problemen inventariseren en contextualiseren om vervolgens oplossingsstrategieën te verkennen en af te toetsen aan een mogelijk aanbod.

Het centrum kan aan de lerende en zijn ouders informatie en advies geven over keuzemogelijkheden en gedragsalternatieven en eventueel bepaalde hulp aanraden.

Het traject kan bestaan uit handelingsgerichte diagnostiek waarbij de CLB-medewerker samen met de lerende, de ouders en de leraren de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de lerende en de ondersteuningsbehoeften van de ouders en de leraren omschrijft. Om de diagnostiek kwaliteitsvol en gelijkgericht aan te pakken, gebruiken de centra de Prodia-protocollen en andere wetenschappelijk verantwoorde methoden. De diagnostiek resulteert in een

handelingsgericht advies aan de lerende of de ouders over gedragalternatieven of bepaalde vormen van ondersteuning. Het handelingsgericht advies voor de leraar is gericht op de versterking van zijn handelen ten aanzien van de lerende.

Het centrum kan ook begeleiding voorzien door multidisciplinaire ondersteuning te bieden die erop gericht is om samen met de lerende naar oplossingen voor de situatie te zoeken.

Het CLB stelt een gerichte doorverwijzing naar een welzijns- of gezondheidsorganisatie voor wanneer dit nodig blijkt. Na een doorverwijzing blijft het CLB samen met de school en met de externen de lerende en de ouders opvolgen. Het CLB fungeert dan als draaischijf tussen de lerende, de ouders, de school en het extern hulpverleningsnetwerk. Om doorverwijzingen transparant en effectief te organiseren sluit het CLB, waar nodig, samenwerkingsovereenkomsten met externe diensten binnen het uitgebouwde netwerk.

Resultaten en effecten > R1: Het CLB bereikt resultaten op het vlak van de leerlinggerichte werking.

Een kwaliteitsvolle en aanklappende werking op het vlak van leerplichtbegeleiding draagt bij tot positieve resultaten op het vlak van kleuterparticipatie, van problematische afwezigheden en afwezigheden omwille van tuchtmaatregelen. Het CLB draagt bij tot gelijke kansen voor een zo optimaal mogelijke gezondheid, groei en totale ontwikkeling. Dankzij kwaliteitsvolle en doelgerichte begeleiding kan het CLB een adequaat antwoord formuleren op de zorgvragen van de lerenden. Dat antwoord kan het gevolg zijn van gerichte informatie, een begeleiding, een handelingsgericht advies of een goed gedocumenteerde doorverwijzing en opvolging.

Kwaliteitsvolle individuele begeleiding op de vier begeleidingsdomeinen draagt bij tot meer en betere groei- en ontwikkelingskansen voor de lerenden en een hoger welbevinden en voorkomt vroegtijdig schoolverlaten.

1.3. Toezichtskader inspectie

Binnen de vraaggestuurde leerlingenbegeleiding:

B3. Handelingsgericht advies

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING
De medewerkers formuleren nauwelijks een advies dat betrekking heeft op de vier begeleidingsdomeinen. In dat proces worden de actoren onvoldoende actief betrokken. Het advies richt zich onvoldoende naar de leerling en het schoolteam. De medewerkers formuleren zelden een adequaat antwoord op de (zorg)vraag.	De medewerkers formuleren een algemeen advies dat betrekking heeft op de vier begeleidingsdomeinen. In dat proces worden sommige actoren betrokken. Het advies richt zich naar de leerling of naar het schoolteam. De medewerkers formuleren soms een adequaat antwoord op de (zorg)vraag.	De medewerkers formuleren een handelingsgericht advies dat betrekking heeft op de vier begeleidingsdomeinen. In dat proces worden de actoren actief betrokken. Het handelingsgericht advies richt zich naar de leerling en het schoolteam. De medewerkers formuleren een adequaat antwoord op de (zorg)vraag.

OVERSTIJGT DE VERWACHTING
De medewerkers formuleren een handelingsgericht advies dat betrekking heeft op de vier begeleidingsdomeinen. In dat proces worden de actoren actief betrokken. Het handelingsgericht advies richt zich naar de leerlingen en het schoolteam. De medewerkers formuleren een adequaat antwoord op de (zorg)vraag. De wijze waarop de medewerkers de kernactiviteit handelingsgericht advies opnemen, is een voorbeeld van goede praktijk.

Binnen de aanbodgestuurde leerlingenbegeleiding:

A5. Trajecten in functie van verplichte adviezen

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTIJGT DE VERWACHTING
De medewerkers formuleren onvoldoende de verplichte adviezen voor leerlingen in de verschillende onderwijsniveaus en in de leertijd. De adviezen die ze uitschrijven zijn niet gebaseerd op een gelopen traject met de leerling, ouders en de scholen. Ze participeren onvoldoende aan de screening voor de inschaling van de leerlingen in het naadloos flexibel traject (NAFT) en volgen de leerlingen nauwelijks op.	De medewerkers formuleren de verplichte adviezen voor leerlingen in de verschillende onderwijsniveaus en in de leertijd, maar zij hebben niet altijd een traject doorlopen met de leerling, de ouders en de scholen. Ze participeren soms aan de screening voor de inschaling van de leerlingen in het naadloos flexibel traject (NAFT) en volgen de leerlingen doorgaans op. De medewerkers laten nog kansen liggen om doelgerichte adviezen te formuleren.	De medewerkers formuleren, op basis van een gelopen traject met de leerling, de ouders en de scholen, de verplichte adviezen voor leerlingen in de verschillende onderwijsniveaus en in de leertijd. Ze participeren aan de screening voor de inschaling van de leerlingen in het naadloos flexibel traject (NAFT) en volgen de leerlingen verder op.	De medewerkers formuleren, op basis van een gelopen traject met de leerling, de ouders en de scholen, de verplichte adviezen voor leerlingen in de verschillende onderwijsniveaus en in de leertijd. Ze participeren aan de screening voor de inschaling van de leerlingen in het naadloos flexibel traject (NAFT) en volgen de leerlingen verder op. De wijze waarop de medewerkers op basis van hun betrokkenheid bij de trajecten met de leerlingen, de ouders en de scholen de verplichte adviezen formuleren, is een voorbeeld van goede praktijk.

1.4. Visie en operationalisering GO!

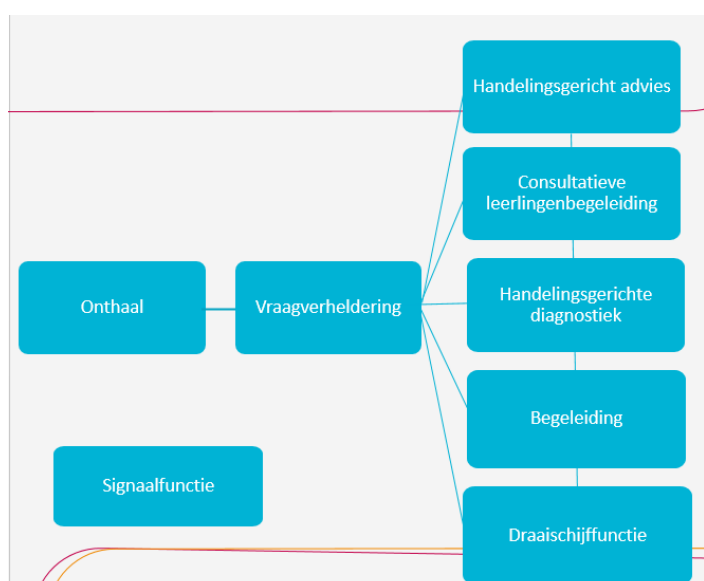
De decreetgever definieert het begrip handelingsgericht advies binnen verschillende contexten: zowel als aparte kernactiviteit als vermeld binnen de kernactiviteit handelingsgerichte diagnostiek. Dit zorgt ervoor dat we dit woord niet eenduidig kunnen gebruiken. Om verwarring in het werkveld te vermijden, doen we hieronder een poging om beide begrippen te onderscheiden, te verduidelijken en te operationaliseren.

We maken een onderscheid tussen het handelingsgericht advies als kernactiviteit op zich en het handelingsgericht advies dat een fase is binnen een handelingsgericht diagnostisch traject. We besluiten daarom om voortaan te spreken over de 'kernactiviteit handelingsgericht advies' en het 'handelingsgericht advies binnen HGD'.

Wat betreft 'handelingsgericht advies binnen HGD' verwijzen we naar de Prodia-protocollen, alsook de GO! specifieke visie op diagnostiek. We gaan in de tekst hier niet dieper op in.

Het decreet leerlingenbegeleiding en het referentiekader CLB-kwaliteit definiëren verschillende actoren waarvoor het CLB de kernactiviteit handelingsgericht advies kan inzetten. In het decreet leerlingenbegeleiding heeft men het over drie actoren (met name de leerling, de ouders of het schoolteam) terwijl het referentiekader in zijn definitie het enkel heeft over lerenden en ouders. Vanuit het GO! stellen we dat de kernactiviteit handelingsgericht advies zowel kan gebeuren ten aanzien van de leerling, de ouders en/of de school.

De kernactiviteit handelingsgericht advies situeert zich enerzijds binnen de vraaggestuurde werking van het CLB: het CLB zet deze kernactiviteit in op vraag van een leerling, ouder en/of school. Het CLB kiest ervoor om deze activiteit in te zetten nadat een

onthaal en vraagverheldering¹ gebeurde en nadat het CLB beslist heeft dat deze kernactiviteit het beste antwoord biedt ten aanzien van deze vraag. Belangrijk hierbij is dat er **toestemming** nodig is van de leerling/ouders alvorens het centrum een handelingsgericht advies kan geven ten aanzien van de leerling, de ouders en/of de school.

Vanuit GO! omschrijven wij daarom de kernactiviteit handelingsgericht advies als volgt: “De kernactiviteit handelingsgericht advies heeft betrekking op één of meer van de vier begeleidingsdomeinen. Het gaat om informatie en/of een advies ten aanzien van de leerling, ouder en/of school dat gebeurt zonder dat er een HGD-traject dient opgestart te worden². Vanuit (voorafgaande) contacten met de leerling, ouders en/of school vormt het CLB een beeld van de leerling in de context. Op basis van dit beeld formuleert het CLB een weloverwogen advies.”

De regelgeving bepaalt een aantal verplichte adviezen die door CLB dienen gegeven te worden (vb. verlenging kleuter, revalidatie tijdens lestijd, buitengezet op school...). Idealiter gebeuren deze verplichte adviezen door CLB na de inzet van een handelingsgericht diagnostisch traject. Wanneer een handelingsgericht diagnostisch traject niet nodig is om tot een brede beeldvorming te komen³, kan ook de kernactiviteit handelingsgericht advies van het CLB worden ingezet om dit advies ten aanzien van de leerling, de ouder en/of de school te geven. Als er gekozen wordt voor de kernactiviteit handelingsgericht advies (in geval van verplichte adviezen), kan dit advies enkel kwaliteitsvol zijn op voorwaarde dat het CLB reeds eerder betrokken is bij de begeleiding van de leerling (vb. bij een recent CLB-consult waarop dit ter sprake is gekomen of na de inzet van één of meerdere andere kernactiviteiten ten aanzien van de leerling, de ouders en de school). Op basis van deze brede beeldvorming, kan het CLB dan een kwaliteitsvol handelingsgericht advies geven. De kernactiviteit handelingsgericht advies is dus geen louter administratieve formaliteit. De kernactiviteit handelingsgericht advies situeert zich dus naast de vraaggestuurde werking (zie hierboven), ook binnen de aanbodgestuurde werking.

Wanneer de school de hulp van het CLB inroept naar aanleiding van een probleem dat ze ervaren bij één of meerdere leerlingen, kan het CLB verschillende kernactiviteiten inzetten. Doorgaans is dit consultatieve leerlingenbegeleiding, een handelingsgericht diagnostisch traject of begeleiding. In geval van een verplicht advies kan het dus ook gaan over de kernactiviteit handelingsgericht advies.

Voorbeelden van de kernactiviteit handelingsgericht advies:

- In het kader van een kleuterconsult stellen ouders een vraag over de aanpak van het slaapprobleem bij hun kind. De verpleegkundige geeft na het onthaal en de vraagverheldering een handelingsgericht advies. Een HGD-traject is (voorlopig) niet nodig.
- Een vraag van een leerling in het kader van een onderwijsloopbaanbegeleiding, waarbij het CLB informatie geeft en doorverwijst naar geschikte kanalen (vb. onderwijskiezer...).
- Tijdens een CLB-chat sessie geeft een medewerker tips aan ouders omtrent de omgang met hun puber tijdens de examenperiode.
- Een leerling meldt zich tijdens de zomervakantie bij het CLB in verband met de zoektocht naar een nieuwe school.
- Het CLB wordt gecontacteerd naar aanleiding van een ernstig incident op school. De school wil de leerling definitief van school verwijderen. CLB geeft een handelingsgericht advies op basis van de beeldvorming die men recent van de leerling verzamelde (met name info verkregen tijdens een CLB-consult en een reeds afgesloten HGD-traject).

¹ Zie GO!-specifieke vraagverhelderingsfiche

² Uiteraard kan er ook door het CLB voor gekozen worden om een HGD-traject op te starten, maar dan is er sprake van een andere kernactiviteit en is deze definitie niet van toepassing.

³ Zie ook de voorwaarden voor opstart HGD-traject, zoals vermeld in de Prodia-protocollen.

Uiteraard zijn er gelijkenissen en verschillen met de andere kernactiviteiten die het CLB inzet. We onderscheiden volgende verschillen en gelijkenissen met HGD:

- In vergelijking met HGD, is de kernactiviteit handelingsgericht advies eerder beperkt in omvang en tijd. Als er gekozen wordt voor de kernactiviteit handelingsgericht advies gaat men er van uit dat de betrokkenen hier zelf mee aan de slag kunnen en geen verdere diagnostiek nodig is om de maatregelen meer passend te kunnen maken.
- HGD is steeds multidisciplinair, de kernactiviteit handelingsgericht advies kan multidisciplinair zijn maar is dit niet steeds. HGD is doorgaans meer systematisch breed in vergelijking met de kernactiviteit handelingsgericht advies.
- Zowel HGD als de kernactiviteit handelingsgericht advies vertrekken van beeldvorming om tot een advies te komen. HGD bevat bovendien ook steeds een strategie- en integratie- en aanbevelingsfase, daar waar dit bij de kernactiviteit handelingsgericht advies niet het geval is.

We onderscheiden volgende verschillen en gelijkenissen met consultatieve leerlingenbegeleiding:

- Leerlingen en/of ouders worden steeds maximaal betrokken (zie HGW-uitgangspunt constructieve samenwerking). Wettelijk gezien is er voor de inzet van consultatieve leerlingenbegeleiding geen akkoord van de ouders of leerling nodig, voor de inzet van de kernactiviteit handelingsgericht advies is dit wel het geval.
- Bij de kernactiviteit handelingsgericht advies kan er informatie of een advies worden gegeven ten aanzien van de leerling, de ouder of de school. Bij de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding wordt de school versterkt bij de aanpak van problemen die ze ondervinden bij individuele leerlingen of groepen van leerlingen.

Er situeert zich een grijze zone of overlap tussen deze twee kernactiviteiten wanneer de leerkracht een vraag stelt.

- Stelt deze een vraag over een groep leerlingen, dan gaat het steeds om kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding.
- Wanneer er sprake is van een vraag van de school ten aanzien van de aanpak bij één individuele leerling kan men kiezen voor kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding of kernactiviteit handelingsgericht advies.
 - Als er geen sprake is van toestemming van de ouders/leerling kan het CLB enkel consultatieve leerlingenbegeleiding inzetten.
 - Als er wel sprake is van toestemming kan het CLB kiezen welke kernactiviteit het inzet.

Vanuit GO! kiezen we er voor om deze CLB-acties die een antwoord bieden op een vraag van een leerkracht te benoemen als consultatieve leerlingenbegeleiding, tenzij het gaat over een verplicht advies. Enkel en alleen in dat geval spreken we van de kernactiviteit handelingsgericht advies.

	HGA	Consult Ilnbeg
Akkoord	Streven naar constructieve samenwerking met leerling en ouder (HGW)	
	Expliciet akkoord is nodig	Expliciet akkoord is niet nodig
Doel	Versterken van de school, ouder of leerling in functie van de aanpak van de leerling/eigen aanpak	
Actor	Leerling, ouder of school (enkel bij verplicht advies)	School (zoco/ILB/lkr)
Aantal	1 leerling	1 of meerdere leerlingen